د حج لنډه طريقه

بشتو

پښتو

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على نبينا محمد، وعلى آله وصحبه أجمعين.

أما بعد:

دا د حج د ادا کولو د طریقې په اړه یو لنډ پیغام دی، موږ هڅه کړې چې ډېرې هغه مسائل پکې بیان کړو چې حاجي ورته اړتیا لري.

موږ له الله جل جلاله څخه سوال کوو چې خاص د خپلې رضا لپاره یې وګرځوي او عامو مسلمانانو ته پرې ګټه ورسوي.

په ګڼو ژبو د اسلامي محتوا تولنه

هدية
HADIYAH

لومړی: د عبادت د قبلېدو شرطونه

هدية
HADIYAH

د الله تعالی په نزد عبادت په دوو شرطونو سره قبلیږي:

1 اخلاص

چې موخه ترې یوازې د الله تعالی رضا او د آخرت ثواب وي، **الله تعالی فرمایلي:**

"وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ"[١]

ژباړه: (حال دا چې دوی ته حکم نه و ورکړی شوی مګر په دې چې دوی دې د الله عبادت کوي، په داسې حال کې چې دين (عبادت) دغه (الله) لره خالص کوونکي وي).[١]

او رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي:ژباړه: «اعمال د نیتونو پربنسټ دي، او هر چا ته هغه څه ورکول کیږي چې څه يې نيت کړی وي».

بخاري(١)، او مسلم: (١٩٠٧)، روايت کړی دی.

2 په وینا او عمل سره د نبي صلی الله علیه وسلم پیروي

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي: «چا چې زموږ په دین کې نوي شيان را پيدا کړل چې له هغې څخه نه وي، هغه مردود دي». بخاري (٢٦٩٧)، او مسلم (١٧١٨)، روايت کړی او مسلم په روايت کې (١٧١٨) دي. ژباړه: «که څوک داسې کوم کار وکړي چې زمونږ د دين امر پرې نه وي، هغه مردود دی».

١.يعني: هغه ته او د هغه عبادت ته رجوع کول، او له هغه پرته له تولو مخ اړول. د سعدي تفسير (مخ ٥٣٨)

هدية
HADIYAH

د حج لنډه طريقه

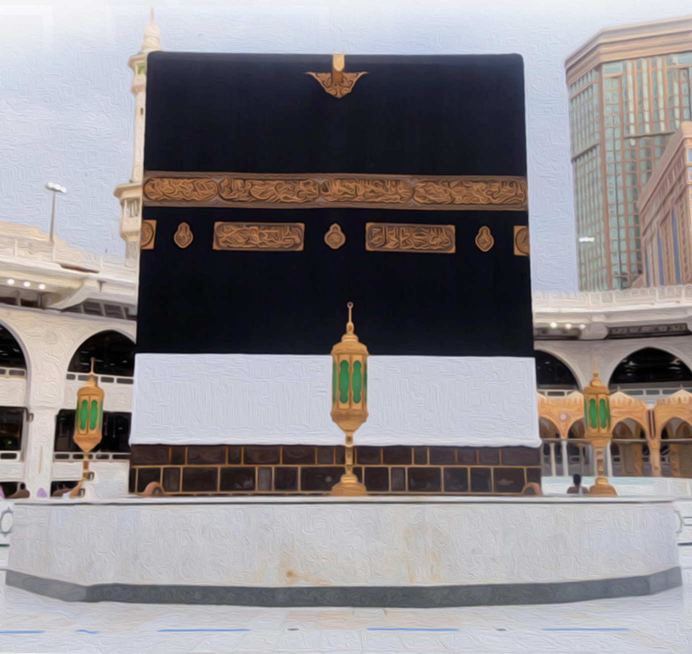

لومړی: د میقاتونو احکام:

1 **ميقاتونه:** هغه ځايونه دي چې نبي صلى الله عليه وسلم د حج او عمرې كولو لپاره د احرام تړلو ځايونه ټاكلي دي.

2 **ځوک چې د حج يا عمرې په نيت د دې ميقاتونو څخه له يو نه تېرېږي،** نو پرې واجب دي چې احرام ترې وتړي، او له احرام پرته ترې تېريدل روا نه دي.

3 **ځوک چې له دې ميقاتونو څخه مكې ته نږدې وي: د هغه ميقات د هغه خپل ځاى دى؛** نو د حج او عمرې لپاره له هماغه ځاى څخه احرام كوي.

4 **او د مكې خلک او ځوک چې پكې استوګن دي:** د حج لپاره له مكې څخه احرام كوي، او د عمرې لپاره: له مكې څخه د باندې حِل ته وځي او احرام ترې كوي لكه: تنعيم او داسې نور.

5 **كه ځوک په الوتكه كې وي:** هغه وخت احرام تړي چې الوتكه د مېقات برابرۍ ته ورسېږي، نو ميقات ته له رسېدو مخكې د احرام جامې چمتو كوي او اغوندي، او كله چې ميقات ته ورسېږي سمدلاسه احرام كې د داخليدو نيت كوي، دا ورته روا نه ده چې هوايي ډګر كې تر كوزيدو پورې احرام وځندوي، هغه كولى شي ميقات ته له رسېدو مخكې د تلبيې په ويلو سره د احتياط له مخې تلبيه ووايي او احرام وكړي، لدې ويرې چې د تلبيې ويلو ځاى ترې د طيارې د چټكتيا له امله تېر نه شي.

دويم: د مناسکو ډولونه
او د هغوی احکـــــام

مناسک په درې ډوله دي:

تمتع، إفراد او قِران.

HADIYAH هدية

1 تمتع د هغه چا لپاره غوره دی چې قرباني يې له ځان سره نه وي وړي، او تمتع دې ته وايي چې: د حج په مياشتو کې د عمرې احرام وکړي، طواف او سعي وکړي او بيا له احرام څخه ځان خلاص کړي، بيا په همغه کال کې د حج لپاره احرام وکړي.

2 او إِفراد دې ته وايي چې يوازې د حج لپاره احرام وکړي، کله چې مکې ته ورسيږي ورته سنت دي چې لومړی د قدوم طواف او بيا ورپسې سعي وکړي، خو سر به نه خريي او نه به يې کموي او له احرام څخه به ځان نه خلاصوي، بلکې تر هغه پورې به په احرام کې پاتې کيږي چې د اختر په ورځ د عقبې جمره وولي. او که چېرته يې د حج سعي د حج طواف ته وروسته کړه هم باک نه لري.

3 او قِران دې ته وايي چې د عمرې او حج لپاره يو احرام وکړي او ووايي: (لبيك اللهم عمرة وحجاً) (ای الله د عمرې او حج کولو اراده لرم).
او د قَارن عمل لکه د مُفرِد په څېر دی، پرته له دې چې په قارن قرباني شته او په مفرد نشته.

هدية
HADIYAH

دريم: د احرام طريقه او حكمونه

هدية
HADIYAH

احرام کوونکی باید لاندې کړنې تر سره کړي:

1. **غسل:** د نارينه او ښځو لپاره سنت دی، حتی د حیض او نفاس لرونکو لپاره.

2. **خوشبوی لګول:** نارينه په سر او ږيره کې عود يا بل ډول خوشبويي کارولی شي، او له احرام وروسته يې په (بدن کې) د خشوبويي اثر پاتې کېدل زيان نلري، او د ښځو لپاره د خوشبويي استعمالول جواز نلري؛ ترڅو نامحرم نارينه يې بوی نه کړي.

3. **د احرام جامې اغوستل،** چې هغه د نارينه و لپاره لنګ او څادر دي، سنت دا ده چې سپينې پاکې او يا نوي وي،
او ښځه دې د احرام لپاره هر هغه څه واغوندي چې زړه يې غواړي، خو چې ډول او سنګار په کې نه وي، همدارنګه د نقاب او دستکشو اغوستلو څخه دې ډډه وکړي، او خپل مخ او لاسونه دې په بل څه سره پټ کړي.

HADIYAH هدية

4 **احرام تړل د لمانځه پسې مشروع دي،** که هغه فرض لمونځ وي یا نفل، خو دا کار واجب نه دی.

نو که چېرته یې عمره کوله: (لبيك اللهم عمرة) به وایي، او که یې حج کاوه او حج یې افراد و نو (لبيك اللهم حجاً) به وایي، او که حج یې قارن و نو: (لبيك اللهم عمرة وحجاً) به وایي.

که چیرته احرام کوونکی ویره ولري چې د مناسکو د بشپړولو په لار کې به ورته کوم خنډ پیدا شي، نو ورته روا دي چې مشروط نیت وکړي او ووایي: (وإن حبسني حابس فمحلي حيث حبستني) (که چیرته د کوم خنډ له امله بند پاتې شوم، نو له احرام څخه د خلاصیدو ځای به مې همغه وي چېرته چې بند پاتې شوم)، نو کله یې چې دا شرط ولګاوه او بیا ورته کوم خنډ پیدا شو چې له امله یې مناسک پوره نه کړای شول، نو له احرام څخه به ځان خلاص کړي او هیڅ شی پرې نشته.

5 **بیا به زیاته تلبیه وایي:** (لبیک اللهم لبیک، لبیک لا شريك لك لبیک، إن الحمد والنعمة لك والملك لا شريك لك)[٢] ، چې سړی به یې په لوړ غږ وایي او ښځینه یې هم د بیګانه سړیو په نه شتون کې په لوړ غږ ویلی شي،

٢.د "لبیک" ویلو معنی دا ده چې، ای ربه! په وار وار ستا د امر تابع یم، او معنا یې داده چې بنده د خپل رب بلنه ومني او پیروي یې وکړي.

"إن الحمد والنعمة لك والملك " الحمد: په کمال او بشپړتیا سره د ستایل شوي ذات یادونه ده، نو کله چې دا الفاظ تکرار شي ثناء ویلو ته اوړي. (والنعمة) نعمت؛ هر هغه څه ته وایي چې الله تعالی پرې په خپل بنده لورینه کوي چې غوښتل شوی شی تر لاسه کړي او ناخوالي ترې چپې کړي او د (الملک) معنا دا ده چې: پادشاهي تا لره ده، ځکه یقینا چې حقیقي پادشاه یوازې الله دی، او د (لا شریک لک) معنا دا ده چې؛ ای الله! تا سره ستا په ځانګړو بشپړو صفتونو کې هیڅوک شریک نه دی چې له هغو صفتونو څخه په پادشاهی، خالقیت، د چارو تدبیر او الوهیت کې یووالی دی. په لنډه توګه له: مجموع فتاوی ورسائل العثيمين (٢٢/ ٩٦)

د احرام کوونکي لپاره مناسب ده چې تلبیه ډېره تکرار کړي، په ځانګړې توګه کله چې حالات او وخت بدلون ومومي لکه په لوړ ځای ختل، یا په ځوړې ښکته کېدل، یا دا چې شپه راشي یا ورځ شي.

په عمره کې تلبیه ویل له احرام تړلو څخه د طواف تر پیلولو پورې روا ده، او په حج کې له احرام تړلو څخه تر دې پورې چې د اختر په ورځ د عقبې جمرې په ویشتلو پیل وکړي.

6 **پر محرم واجب** دي چې د احرام تر پایه له ممانعتونو څخه ځان وساتي.

څلورم: د احرام ممانعتونه

د احرام ممانعتونه په لاندې ډول دي:

1. د بدن له هر ځای څخه ویښتان خریل، کمول او یا ویستل.

2. د پښو یا لاسونو نوکان پرې کول.

3. سر د هغه څه سره پټول چې پرې نښتی وي لکه: خولۍ، دستمال، پګړۍ، یا په سر څادر او رومال اچول، یا په کمپلي، کارتن یا بل داسي څه سره سر پټول چې موخه ترې د سر پټول وي. دا مانع یوازې د سړیو لپاره دی، پرته له ښځو څخه.

4. د بدن په اندازه منظمي جامې اغوستل؛ هغه چې خلک یې په عادي حالت کې اغوندي لکه: جوړې شوې جامې؛ کمیس او پرتوګ، جرابې او دستکشې. دا خاص د نارینه وو لپاره دي پرته له ښځینه وو؛ ځکه د ښځینه په حق کې یوازې:

- نقاب، برقع، یا هغه څه چې د مخ پټولو لپاره د نقاب په څېر استعمالیږي منع دي، او د بېګانه سړیو د شتون پر مهال باید ښځه خپل مخ پټ کړي اګر که پرده یې له مخ سره هم لګیږي؛ او دا ورته روا ندي چې بل څه د دې لپاره په سر کلک وتړي چې څادر یې له سر سره ونه لګیږي؛ ځکه د دې کار د مشروعیت لپاره کوم دلیل نشته.
- دستکشې په لاسونو کول، او د بېګانه سړیو د شتون پر مهال پرې د لاسونو پټول واجب دي چې په عبایه (حجاب) کې یې دننه کړي.

5 په بدن او د احرام په جامو کې خوشبويي لګول.

6 د وچې ښکار وژل، یا یې له وژلو پرته ښکار کول.

7 د ځان او یا بل چا لپاره مرکه یا خواستګاري کول.

8 د نکاح تړون.

9 له جماع پرته نږدېوالی لکه: ښکلول، او په شهوت سره لمس کول.

10 جماع، یعني په شرمګاه کې کوروالی کول.

هدية
HADIYAH

پنځم: د طواف طریقه

هدية
HADIYAH

1 کله چې مُحرم مسجد الحرام ته ننوځي، نو سنت دي چې ښی پښه مخکې کړي او د جومات ته د ننوتلو دعا ووايي، يو له هغو معتبرو روايتونو څخه چې پدې اړه روايت شوی دا دی چې ووايي: «اللهم افتح لي أبواب رحمتك»، «اې الله! زما لپاره د خپل د رحمت دروازې خلاصې کړه» دا دعا هر جومات ته د ننوتلو پر مهال ويل کيږي، او يوازې په حرم شريف پورې محدوده نه ده.

2 کله چې وغواړي طواف پيل کړي، نو تلبيه دې بنده کړي، او اضطباع دې وکړي، د اضطباع طريقه دا ده چې: سرې د خپل (څادر) منځنی برخه خپل ښي (تخرګ) لاندې تېره کړي، او دواړ پېڅکي په کينه اوږه راواړوي، کله چې طواف پای ته ورسوي، نو څادر دې بېرته معمول حالت ته راولي (څنګه چې له طواف څخه مخکې و)؛ ځکه چې اضطباع يوازې د طواف پر مهال کيږي.

3 بيا به حجر الأسود ته لاړ شي او په ښي لاس سره به يې لمس او ښکل کړي، که ښکلول ورته ناشوني و، په لاس سره دې لمس کړي او لاس دې ښکل کړي، که چيرته يې په لاس لمسول ناشوني و، په يو بل څه سره دې يې لمس کړي لکه: امسا او يا بل څه او ښکل دې يې کړي، او که دا کار هم ناشونی و مخامخ دې ورته ودريږي او په لاس سره دې ورته اشاره وکړي او لاس دې نه ښکلوي، غوره دا ده چې تېل ماتېل جوړ نه کړي او خلک ازار نه کړي.

4 د حجر الأسود د لمسولو، یا ورته اشارې کولو پر مهال به (الله أکبر) وایي.

5 بیا به ښي لاس ته حرکت وکړي، چې کعبه شریفه یې چپ لاس ته راشي، کله چې یماني رکن ته ورسیږي هغه به له ښکلولو پرته لمس کړي، که دا کار ناشونی و بیروبار به نه جوړوي او نه به ورته اشاره کوي.

6 او د یماني رکن او حجر الأسود تر منځه به : (رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ) وایي، یعني (زموږ ربه! موږ ته په دنیا کې ښېګڼه (نیکمرغي، سلامتي، رزق) او په آخرت کې هم ښېګڼه (جنت، رحمت) راکړه، او موږ د دوزخ له عذاب څخه وژغوره).

7 هر کله چې د حجر الاسود څخه تیریږي، نو په خپل لاس به ورته اشاره کوي او (الله اکبر) به وایي.

8 او د طواف په پاتې چکرونو کې د خپلې خوښې اذکار وایي، دعاګانې او د قرآن کریم تلاوت کوي.

9 سنت دا دی چې یوازې په لومړیو دریو ګردشونو کې رمل وکړي، او رمل په چټکۍ سره لنډو ګامونو اخیستلو ته وايي، او په نورو پاتې څلورو ګردشونو کې رمل نشته، بلکې عادی مزل پکې کوي.

10 کله یې چې طواف بشپړ کړ، مقام ابراهیم ته ورمخکې کیږی او دا آیت لولي: (وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى)، او (مونږ وویل:) له مقامِ ابراهیم نه ''لمونځ ځای'' جوړ کړئ، بیا که شوني وه تر شا یې دوه رکعته لمونځ کوي، که نه په هر ځای کې چې شوني وه هلته یې کوي چې، په لومړي رکعت کې له فاتحې وروسته: (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) او په دويم رکعت کې له فاتحې وروسته: (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) لولي.

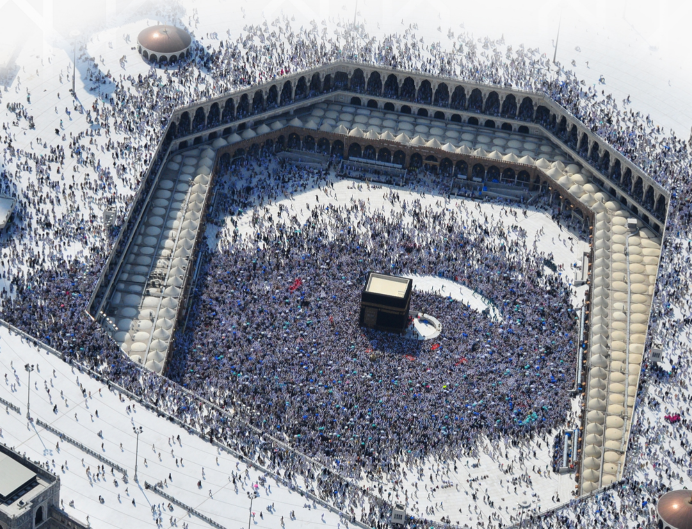

هدية
HADIYAH
شپږم: د سعي طريقه:

هدية
HADIYAH

1 کله چې له طواف او دوه رکعته لمونځ کولو فارغ شو د سعی کولو ځای ته ورځي، کله چې د صفا (غونډۍ) ته نږدې شو: (إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّه) لولي، یعني یقینا چې صفا او مروا د الله تعالی له نښو څخه دي. بیا وایي: "أبدأ بما بدأ الله به".یعني په هغه څه سره پیل کوم چې الله تعالی پرې کړی دی.

2 بیا صفا ته خیژي تر دې چې کعبه او یا د کعبې لوری وګوري، نو هغه لور ته مخ کوي، د الله تعالی یووالی، تکبیر کوي او وایي: «لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد، وهو على كل شيء قدير، لا إله إلا الله وحده، أنجز وعده، ونصر عبده، وهزم الأحزاب وحده»،

«له الله پرته بل معبود نشته، چې یوازې دی او هیڅ شریک نه لري، پاچاهي د هغه ده او ستاینه هغه لره ده، او هغه په هرڅه قادر دی، نشته بل معبود مګر یوازې یو الله دی، هغه خپله ژمنه پوره کړه، او د خپل بنده مرسته یې وکړه، او هغه یوازې احزابو ته ماتې ورکړه»، دغه ذکر درې ځلې تکراروي، او په منځ کې یې دعا کوي.

3 بیا له صفا څخه مروا ته پیدل راکوزیږي، نو کله چې شنې نښې ته ورسیږي، نارینه تر دویمې شنې نښې ته رسیدو پورې خپل تګ ګړندی کوي، بیا له هغې وروسته خپل عادي مزل ته راګرځي او د ښځو لپاره ګړندی تګ جواز نلري.

4 نو کله چې مروه ته ورسیږي هغه کارونه یې چې په صفا کې ترسره کړي و مروه کې یې هم ترسره کوي. (دویمه فقره).

5 **بيا له مروه څخه صفا ته پيدل راکوزيږي،** کله چې شني نښي ته ورسيږي، نارينه خپل تګ ګړندی کوي تر دې چې دويمي نښي ته ورسيږي، بيا خپل عادي تګ کوي.

6 **او همداسې چې اووه ګردشونه بشپړ شي،** له صفا څخه مروه ته تګ يو ګردش او له مروه څخه صفا ته بل ګردش دی.

7 او په سعی کې يې چې هر ذکر، دعا، او د قرآن کريم تلاوت خوښ وي هغه کوي.

اووم: د سر خريلو او لنډولو طريقه

1 کله چې عمره کوونکی خپل طواف او سعی بشپړ کړي، نو که نارینه وي د سر خریل او یا کمول پرې واجب دي، او سنت طریقه دا ده چې خریل یا کمول باید ټول سر ته شامل وي.

2 د سر خریل د لنډولو څخه غوره دي، مګر دا چې د حج وخت دومره نږدې وي چې د سر د ویښتانو د ودې لپاره بسنه نه کوي؛ نو بیا غوره ده چې ویښتان لنډ شي.

3 او ښځه د خپلو ویښتانو له ځوکو څخه د ګوتې د یو بند په اندازه ویښتان لنډوي.

4 او چا چې د حج لپاره احرام کړی وي، نو که حج یې افراد یا قِران وي هغه به له ویښتانو څخه څه شی نه اخلی، مګر د اختر په ورځ؛ وروسته له دې چې د عقبې جمره وولي.

او پدې سره عمره کوونکي خپله عمره پای ته ورسوله، او همدا رنګه د تمتع حج لپاره عمره کوونکي د عمرې مناسک پای ته ورسول.

هدية
HADIYAH

د حـــج طريقه

لومړی: په حج سره احرام تړل:

1 د هغه چا لپاره چې د حج اراده يې کړې وي، سنت طريقه دا ده چې که دی په مکه کې وي او يا له ميقات دننه وي، نو د ترويې په ورځ (٨ د ذوالحجې) دې له خپل ځای څخه د څاښت په وخت کې احرام وتړي، که نه نو په کوم ميقات چې تيريږي له هغه نه دې يې وتړي.

2 او د حج لپاره به په احرام کې هغه څه کوي چې د عمرې لپاره يې کړي وو لکه: غسل کول، خوشبوی لګول او لمونځ، نو د حج لپاره به د احرام نيت کوي او تلبيه به وايي، او د حج لپاره د تلبيې ويلو طريقه داسې ده لکه د عمرې لپاره، خو دلته به د : (لبيک عمرة) پر ځای: (لبيك حجاً) وايي.

3 که چيرته احرام کوونکی ويره ولري چې د مناسکو د بشپړولو په لار کې به ورته کوم خنډ پيدا شي، نو ورته روا دي چې مشروط نيت وکړي او ووايي: (وإن حبسني حابس فمحلي حيث حبستني) (که چيرته د کوم خنډ له امله بند پاتې شوم، نو له احرام څخه د خلاصيدو ځای به مې همغه وي چيرته چې بند پاتې شوم)، نو کله يې چې دا شرط ولګاوه او بيا ورته کوم خنډ پيدا شو چې له امله يې مناسک پوره نه کړای شول، نو له احرام څخه به ځان خلاص کړي او هيڅ شی پرې نشته.

4 بيا به دا تلبيه ډيره وايي: (لبيک اللهم لبيک، لبيک لا شريك لك لبيک، إن الحمد والنعمة لك والملك لا شريك لك) چې نارينه به يې په لوړ غږ وايي او ښځينه به يې هم په لوړ غږ وايي خو پدې شرط چې بيګانه سړي نه وي، د احرام کوونکي لپاره مناسب ده

چې تلبیه ډیره تکرار کړي، په ځانګړې توګه کله چې حالات او وخت بدلون مومي، لکه په لوړ ځای پورته کېدل، یا ټیټ ځای ته کوزېدل، یا د شپې او ورځې تلل راتلل.

5 **او له احرام تړلو څخه تلبیه ویل روا دي،** تر دې چې د اختر په ورځ د عقبه جمرې ویشتلو ته ورسیږي.

6 پر محرم واجب دي چې د احرام په ممنوعه کارونو کې د احرام تر پایه ښکېل نه شي، ترڅو چې له احرام حلال شي.

HADIYAH هدية

دويم: په منا کې شپه تېرول:

بيا په اتمه ورځ سنت طريقه دا ده چې منا ته لاړ شي؛
هلته د ماسپښين، مازديګر، ماښام، ماخوستن او سهار لمونځونه هر يو بېل بېل په خپل وخت کې قصر ادا کړي؛ ځکه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به په منا کې لمونځونه هر يو په خپل وخت کې قصر کول.

هدية
HADIYAH

دريم: په عرفات ودريدل او په مزدلفه كې شپه تېرول:

1 نو کله چې د نهمې ورځې - چې د عرفې ورځ ده - لمر راوخېږي، له منا څخه عرفات ته روانیږي، نو که شوني وه په نمره کې تر زوال پورې تم کېږي، کنه باک نه لري؛ ځکه چې په نمره کې تم کېدل سنت دي.

2 کله چې زوال وشي نو د ماسپښين او مازديګر لمونځونه دوه دوه رکعته کوي او د دواړو وختونو لمونځونه سره په ماسپښين کې يو ځای کوي چې دي ته (جمع تقديم وايي)، لکه څرنګه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم کړي و.

3 بيا د لمانځه پسې ذکر، دعا او الله تعالى ته د زارۍ کولو لپاره ځان فارغوي، قبلې ته مخ کوي، لاسونه پورته کوي او د خپلې خوښې دعاګانې کوي.

4 او په دې لوی موقف کې به د رسول الله صلى الله عليه وسلم دعا دا وه: «لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير».«له الله پرته بل معبود نشته هغه يو دی شريک نه لري، د هغه لپاره پادشاهي ده او د هغه لپاره ستاينه ده، او هغه په هر څه قادر دی».

5 نو که چېرته ستړی شو او غوښتل يې چې له خپلو ملګرو سره ګټورې خبرې اترې وکړي، يا ګټور کتابونه ولولي، په ځانګړې توګه هغه چې د الله تعالى د سخاوتمندۍ او پراخو انعامونو سره تړاو لري؛ د دې لپاره چې په هغه ورځ يې د هيلمندۍ اړخ پياوړی شي نو ښه ده، بيا بيرته الله تعالى ته په زارۍ کولو او دعاګانو سره راګرځي، او کوښښ کوي چې د ورځې وروستۍ برخه د دعا لپاره فرصت وګڼي او ګټه ترې واخلي، ځکه چې غوره دعا د عرفې د ورځې دعا ده.

6 **کله چې د عرفې د ورځې لمر ډوب شي،** مزدلفې ته روانیږي.

7 **کله چې مزدلفې ته ورسیده نو** د ماښام لمونځ درې رکعته او د ماخوستن لمونځ دوه رکعته کوي؛ دواړه لمونځونه سره (په ماخوستن کې) یو ځای کوي.

8 **او که چېرته یې ویره درلوده چې مزدلفې ته به له نیمې شپې وروسته ورسیږي،** نو بیا لمونځ کوي، که څه هم مزدلفې ته له رسیدلو وړاندې وي، او ورته روا نه دي چې لمونځ له نیمې شپې بعد وخت ته وروسته کړي.

9 **په مزدلفه کې شپه تیروي،** کله چې رڼا شي د سهار لمونځ وخته له اذان او اقامت سره کوي.

10 **بیا د مشعر الحرام په لور روانیږي،** الله تعالی په یووالي سره یادوي، تکبیرونه وایي او د خپلې خوښې دعاګاني کوي، تر دې چې ښه رڼا شي، او که مشعر الحرام ته یې تلل نه کېدل، نو په خپل ځای کې دې دعا وکړي؛ رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي: «وقفت هاهنا وجمع كلها موقف»، (زه دلته ودرېدم او ټوله مزدلفه د ودرېدلو لپاره ځای دی) دا په داسې حال کې چې قبلې ته به یې مخ کړی وي او د ذکر او دعا لپاره به یې لاسونه پورته کړي وي.

هدية
HADIYAH
څلورم: د اختر د ورځې کارونه:

1 **کله چې ښه رڼایي ولګیږي،** نو د لمر ختو نه مخکې له مزدلفې څخه منا ته روانیږي، او په وادي محسر نومې ځای کې (چې یو خوړ دی) ګړندی کیږي.

2 **کله چې منا ته ورسیږي د عقبې جمره په اوو کاڼو پرلپسې ولي،** دا تر ټولو وروستۍ جمره ده چې مکې مکرمې ته نږدې ده، هر یو کاڼی باید د خرما د زړي په اندازه وي تقریبا، او د هر کاڼی سره الله اکبر وایي.

3 بیا که شوني وه **خپله قرباني حلالوي.**

4 **بیا نارینه خپل ویښتان خروي یا یې لنډوي او** خرول غوره دي، **او د ښځو** لپاره د ویښتانو خرییل نشته، هغوی یوازې د ویښتانو څوکې اخلي.

5 **نو کله یې چې جمره وویشته، ویښتان یې وخریل،** لومړی تحلل ورته حاصل شو چې پدې سره ورته له ښځې پرته نور هر څه حلالیږي.

6 بیا د افاضې د طواف لپاره مکې مکرمې ته ځي، **نو طواف کوي او بیا یې که حج تمتع و، نو د حج لپاره سعي کوي،** او که مفرِد یا قارِن و او د قدوم له طواف نه وروسته یې سعي نه وه کړې، نو سعي کوي، او کولی شي چې طواف او سعي شپې ته یا دویمې ورځې ته وروسته کړي، چې هر ډول ورته اسان وو.

پنځم: د تشریق د ورځو اعمال

HADIYAH هدية

1. **کله یې چې جمره وویشته،** طواف او سعی یې وکړه، نو په پوره توګه ورته تحلل حاصلیږي، آن د خپلې ښځې سره یو ځای کېدل ورته روا کیږي.

2. **بیا منا ته ګرځي، هلته یوولسمه، دولسمه او دریارلسمه شپه تېروي؛** دیارلسمه شپه د هغه چا لپاره ده چې تر پایه د پاتې کېدلو اراده ولري.

3. **او درې واړه جمره** به له زوال څخه وروسته ولي.

4. **په یوولسمه ورځ** لومړۍ جمره په اوو کانو پرلپسې ولي - هغه چې له مکې څخه تر ټولو لرې او خَیف جومات ته نږدې ده - **له هر کاڼي سره تکبیر وایي. بیا لږ مخکې ځي او د خپلې خوښې اوږ**ده دعا کوي، که د اوږد وخت لپاره ورته ودرېدل او دعا کول سخت و، کولی شي د لږ وخت لپاره تم شي او آسانه دعا وکړي تر څو سنت طریقه پر ځای شي.

5. بیا په همدې ډول **منځنۍ جمره ولي** او وروسته ترې دعا کوي.

6. **بیا د عقبې جمره ولي،** خو وروسته ترې دعا نه کوي او روانیږي.

7 بيا په دولسمه ورځ هم لکه د يوولسمې ورځې په څېر جمرې ولي؛ نو کله يې چې د جمرو ويشتل بشپړ کړل، کولی شي بيړه وکړي او له منا څخه ووځي.

8 او که يې غوښتل چې تاخير وکړي، او تاخير کول غوره دي، نو ديارلسمه شپه تيروي، درې واړه جمرې له زوال نه وروسته لکه د تېرو ورځو په څېر ولي.

9 او ديارلسمې ورځې ته پاتې کېدل (تأخير) واجب نه دی، مګر دا چې د دولسمې ورځې لمر پرې په منا کې ډوب شي، نو بيا پرې تأخير لازمي دی، چې بايد پاتې شي او په ديارلسمه ورځ له زوال نه وروسته درې واړه جمرې وولي.

10 خو که د ده له اختيار نه پرته پرې دوولسمې ورځې لمر په منی کې ډوب شو ، د بېلګې په توګه چې روان شوی وي، موټر کې سپور شوی وي، خو د موټرو د بيروبار او يا بل څه له امله پرې ناوخته شي؛ نو بيا اړين ندی چې پاتې شي؛ ځکه چې تر لمر ډوبېدو يې ځنډېدل بې اختياره و.

شيپزم: طواف الوداع:

1. کله يې چې له مکې څخه خپل هېواد ته د وتلو اراده وکړه نو له طواف الوداع پرته به له مکې څخه نه وځي.

2. مګر هغه ښځې چې حيض يا نفاس ولري، پر هغوی طواف الوداع نشته، او نه ښايي چې د مسجد الحرام په دروازو کې د مخه ښې لپاره ودرېږي؛ ځکه چې له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت ندي.

3. او کله چې غواړي سفر وکړي نو طواف الوداع دې د بيت الله شريف سره خپل وروستی کار وګرځوي.

4. که چېرته له طواف الوداع نه وروسته - خپلو ملګرو ته د انتظار، يا سامان بارولو، يا په لار کې سودا اخيستلو له امله - پاتې شو باک نه لري او طواف به بيا نه کوي، مګر دا چې د سفر د وروسته کولو اراده ولري، بيا دې د بېلګې په توګه خپل سفر د ورځې پای ته وروسته کړي، او اړين دی چې بيا د مخه ښې طواف وکړي تر څو يې وروستی ديدار د بيت الله سره وشي.

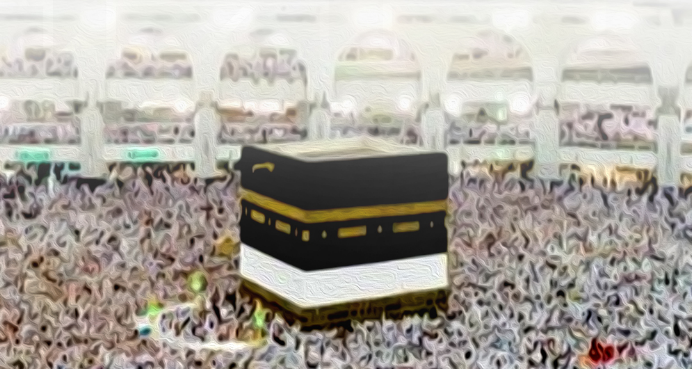

HADIYAH
HAJI & MU'TAMR'S GIFT

هدية
هدية الحاج والمعتمر

www.hadiyah.org.sa